

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma

Jussi Horttanainen
ARVONLISÄVEROTUS KAUNEUDENHOITOALALLA TOIMIVAN
AMMATINHARJOITTAJAN TALOUSHALLINNOSSA

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2017

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2017
Liiketalouden koulutusohjelma

Karjalankatu 3
80220 JOENSUU
p. 013 260 600

Tekijä
Jussi Horttanainen

Nimeke
Arvonlisäverotus kauneudenhoitoalalla toimivan ammatinharjoittajan taloushallinnossa

Toimeksiantaja
Tmi Riina Lappalainen

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä arvonlisävero-ohje toimeksiantajalle. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimivalle toimeksiantajalle ohjeistus arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymisestä sekä ohjeistaa häntä arvonlisäveron tuomista vaikutuksista yrityksen taloushallintoon. Opinnäytetyön toimeksiantaja on kauneudenhoitopalveluita tarjoava ammatinharjoittaja, joka on vastikään aloittanut toimintaansa.

Teoreettisessa viitekehityksessä käsitellään yksityisen elinkeinonharjoittajan arvonlisäverotusta Suomessa. Opinnäytetyö on toteutettu toiminnallisena opinnäytetyönä ja siinä on käytetty tutkimusmenetelmänä tulkitsevaa käsitetutkimusta. Opinnäytetyön tietoperustana on käytetty voimassa olevaa Suomen lainsäädäntöä, verohallinnon julkaisuja sekä asiantuntijakirjoituksia. Keskeisimpiä lakeja ovat arvonlisäverolaki (1501/1993) sekä kirjanpitolaki (1336/1997).

Opinnäytetyön tuloksena on arvonlisävero-ohje toimeksiantajalle. Ohjeistus on laadittu teoreettisen viitekehityksen ja toimeksiantajan kanssa käydyn jatkuvan dialogin tuomien tietojen perusteella. Liiketoimintaa harjoittavan yrittäjän on tärkeää olla tietoinen liiketoimintansa arvonlisäverovelvollisuudesta sekä sen tuomista vaikutuksista yrityksen taloushallintoon. Arvonlisäverovelvollisuuden noudattaminen vaatii yrittäjältä huolellisuutta ja täsmällisyyttä. Yrittäjän oman taloushallinnon osaamisen loppuessa, on syytä kääntyä taloushallinnon asiantuntijan puoleen.

Kieli
suomi

Sivuja 43

Asiasanat

Arvonlisäverotus, Arvonlisäverovelvollisuus, Yksityinen elinkeinonharjoittaja

THESIS
April 2017
Degree Programme in Business Economics

Karjalankatu 3
80220 JOENSUU
FINLAND
Tel. 013 260 600

Author
Jussi Horttanainen

Title
Value Added Taxation on Private Entrepreneur's Financial Management

Commissioned by
Tmi Riina Lappalainen

Abstract

The purpose of this thesis was to make a guide regarding value-added taxation (VAT). The aim was to produce guidance for a private entrepreneur about how to register as a VAT liable and guide its impacts on the financial management. The client of this thesis is a private entrepreneur who has recently started her venture and operates in the field of beauty treatment.

The theoretical framework of the thesis handles private entrepreneurs' value added taxation in Finland. The thesis was carried out as a functional study and the research method used was an interpretative concept analysis. The theoretical part of the thesis was based on the Finnish legislation, publications of the tax administration and articles by authorities of taxation. The main laws are Value added tax act (1501/1993) and Accounting act (1336/1997).

The outcome of thesis was a VAT guide for the client. The guide was made based on the theoretical framework and results of continuous dialogue with the client. Entrepreneurs must be well aware of their VAT liability and its impacts on the financial management. Obeying VAT liability requires care and punctuality from the entrepreneurs. When an entrepreneur needs more assistance in financial management, it is worthwhile to consult an expert of the specific field.

Language

Finnish

Pages 43

Keywords

Value added taxation, value added tax liability, private entrepreneur

Sisältö

1	Johdanto	5
1.1	Opinnäytetyön tavoite	5
1.2	Tutkimusmenetelmät	6
1.3	Opinnäytetyön rakenne.....	7
2	Yksityinen elinkeinonharjoittaja	8
2.1	Ammattitoiminta	9
2.2	Yksityisliike	9
3	Arvonlisäverotus	10
3.1	Arvonlisäverojärjestelmä ja lainsäädäntö	12
3.2	Arvonlisäverokannat	14
3.3	Arvonlisäverovelvollisuus.....	16
3.4	Vähäinen toiminta	18
3.5	Alarajahuojennus	19
3.6	Vähennettävä arvonlisävero	21
3.7	Oma käyttö	23
3.8	Arvonlisäveron vaatimukset kirjanpidolle	24
3.8.1	Laskumerkinnät	25
3.8.2	Käteiskauppa.....	26
3.9	Arvonlisäveron ajallinen kohdistaminen.....	27
4	ALV-ohje toimeksiantajalle.....	28
4.1	Opinnäytetyön toimeksiantaja.....	28
4.2	Katsaus toimialaan	29
4.3	Toimeksiantajan arvonlisäverovelvollisuus	31
4.4	Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröityminen	32
4.5	Vähennysoikeus	33
5	Arvonlisäveron vaikutukset toimeksiantajan taloushallintoon.....	33
5.1	Arvonlisäveron määrän laskeminen.....	34
5.2	Arvonlisäveron ilmoittaminen ja maksaminen.....	35
5.3	Arvonlisäveron seuranta toimeksiantajan taloushallinnossa.....	38
6	Pohdinta.....	39
	Lähteet.....	42

1 Johdanto

Suomessa on ollut vahva yrittämisen ilmapiiri jo vuosia ja yrittäjähenkisyyden on nähty kasvavan tasaisesti. Suomalaiset ovat entistä valmiimpia työllistämään itse itsensä ja sen katsotaan olevan yksi keino nykyisen työllisyystilanteen parantamiseen. Vuonna 2015 Suomessa toimi yhteensä 283 805 yritystä, pois lukien maa-, metsä- ja kalatalousyritykset. Valtaosa yrityksistä, eli noin 93,4 prosenttia yrityksistä oli niin kutsuttuja mikroyrityksiä, jotka työllistävät alle kymmenen henkilöä. Itsensä työllistäjiä, joiksi katsotaan ammatinharjoittajat, yksinyrittäjät, freelancerit sekä apurahansaajat, oli vuonna 2013 Tilastokeskuksen mukaan 152 000 henkeä. Määrä on kasvanut tasaisesti jo reilun vuosikymmenen. (Tilastokeskus 2015)

Suomessa on erittäin yleistä, että kauneudenhoitoalalla työskentelevät ammattilaiset toimivat yrittäjinä ja ns. palkkatyöläisten osuus on hyvin vähäinen. Monilla kauneudenhoitoalan ammattilaisilla ei kuitenkaan ole aiempaa kokemusta yrittämisestä tai taloushallinnosta ja sen vuoksi kiinnostuin tarjoamaan omaa osaamistani arvonlisäverotukseen liittyvien asioiden opastamisessa. Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on vastikään toimintansa aloittanut kauneudenhoitoalan yrittäjä, joka toiminnallaan työllistää itse itsensä.

Tämä opinnäytetyö käsittelee yksityistä elinkeinonharjoittajaa, arvonlisäverotusta sekä arvonlisäverovelvollisuuden vaikutuksia toimeksiantajan liiketoimintaan ja taloushallintoon. Arvonlisäverovelvollisena toimiminen tuo välittömiä vaikutuksia toimeksiantajan taloushallintoon, joten perusasioiden tunteminen arvonlisäverotuksesta on yrittäjälle ehdottoman tärkeää.

1.1 Opinnäytetyön tavoite

Tämän opinnäytetyön tavoite oli luoda toimeksiantajalle ohjeistus arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymisestä ja ohjeistaa sen tuomista vaikutuksista yrityksen

taloushallintoon. Opinnäytetyön toimeksiantajalle ei ollut vielä kertynyt paljoakaan kokemusta yrittäjänä toimimisesta eikä tietopohja arvonlisäverotuksesta ollut tarvittavalla tasolla. Sen vuoksi tavoitteena oli tehdä ohjeistuksesta mahdollisimman käytännönläheinen, ytimekäs ja helposti luettava.

Opinnäytetyö toimi tietopohjana, jonka avulla perehdytin toimeksiantajaa yleisesti arvonlisäverotuksesta. Lisäksi ohjeistin, kuinka hän rekisteröityy arvonlisäverovelvolliseksi, miten arvonlisäverovelvollisuus vaikuttaa hänen taloushallintoonsa sekä miten hänen tulee jatkossa toimia arvonlisäverovelvollisena. Opinnäytetyön sivutavoitteena oli myös, että se antaa toimeksiantajalle vastauksia myös mahdollisesti tulevaisuudessa herääviin kysymyksiin arvonlisäverotuksesta.

1.2 Tutkimusmenetelmät

Tällä opinnäytetyöllä on toimeksiantaja, joten opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä. Vilka (2003, 9) kuvailee teoksessaan toiminnallista opinnäytetyötä siten, että se ”tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista ja toiminnan järjeistämistä”. Olennaista on, että toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistyy käytännön toteutus ja sen raportointi tutkimusviestinnän keinoin. Opinnäytetyöllä on kohderyhmä, jonka käytettäväksi käytännön toteutus on tarkoitettu. Kohderyhmästä riippuen toteutustapana voi olla kirja, opas, kotisivut tai esimerkiksi tapahtuma. (Vilka 2003, 9)

Lisäksi opinnäytetyössä on sovellettu tulkitsevaa käsitetutkimusta, mille on ominaista, että aineistomateriaalina on käytetty jo olemassa olevia ns. luonnollisia lähteitä, kuten Suomen lainsäädäntöä, verotuksesta vastaavan Verohallinnon julkaisuja sekä muita luotettavia asiantuntijalähteitä (Lämsä & Takala 2001, 375). Tutkimusmenetelmälle ominaisen tiedonkeruutavan lisäksi opinnäytetyössä on hyödynnetty empiiristä tutkimustapaa haastattelemalla ja keskustelemalla vapaamuotoisesti opinnäytetyön toimeksiantajan kanssa.

Opinnäytetyössä on käytetty myös lainoppia, jonka keskeisimpänä tarkoituksena on selvittää mitä vaikutuksia voimassa olevalla lainsäädännöllä on tutkimusongelmaan. Keskeistä lainopissa on tutkia ja tulkita oikeusjärjestykseen kuuluvia sääntöjä. (Husa, Mutanen & Pohjolainen 2005, 13) Opinnäytetyön kannalta keskeisiä oikeuslähteitä ovat olleet arvonlisäverolaki, kirjanpitolaki, hallituksen esitykset sekä verohallinnon antamat ohjeet.

1.3 Opinnäytetyön rakenne

Toisessa luvussa kuvataan teoreettisen viitekehyksen avulla, mitä tarkoitetaan, kun puhutaan yksityisestä elinkeinoharjoittajasta. Yksityinen elinkeinoharjoittaja voidaan jakaa kahteen tarkempaan osioon, ammatinharjoittajaan ja yksityisliikeseen. Toisessa luvussa esitellään nämä molemmat sekä käydään hieman läpi sitä, kuinka ne eroavat toisistaan juridisesti.

Kolmannessa luvussa pureudutaan tarkemmin arvonlisäverotukseen. Tarkoituksena on esitellä alkuun, mitä arvonlisävero tarkoittaa ja millainen arvonlisäverojärjestelmä Suomessa on sekä millaista lainsäädäntöä siihen liittyy. Luvussa esitellen käytössä olevat arvonlisäverokannat ja sen, ketkä ovat arvonlisäverovelvollisia. Opinnäytetyön toimeksiantajan kannalta erityisen tärkeää on tuoda esille myös se, miten arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröidytään ja mitä vaikutuksia sillä on yrityksen kirjanpidolle. Lisäksi luvussa käsitellään tiettyjä olennaisia arvonlisäveron ominaisuuksia, kuten alarajahuojennusta, vähennettävää arvonlisäveroa sekä vähäisen toiminnan vaikutuksia.

Neljäs luku on opinnäytetyön toiminnallista osiota, joka on ohjeistus opinnäytetyön toimeksiantajalle siitä, miten teoriatietoa sovelletaan käytännössä. Luvussa käsitellään opinnäytetyön toimeksiantajan lähtötilannetta, hänen arvonlisäverovelvollisuuttaan sekä esitetään lyhyt katsaus yrityksen toimialasta. Ohjeistuksessa neuvotaan muun muassa se, kuinka yrittäjä rekisteröityy arvonlisäverovelvolliseksi ja miten hän voi hyödyntää arvonlisäveron vähennysoikeutta.

Viidennessä luvussa opinnäytetyön toiminnallinen osuus jatkuu ja siinä kerrotaan siitä, kuinka toimeksiantajan taloushallinto on järjestetty sekä ohjeistetaan toimeksiantajaa arvonlisäverovelvollisena toimimisen vaikutuksista yrityksen taloushallintoon. Luvussa ohjeistetaan se, miten arvonlisäveron määrä lasketaan, miten arvonlisävero ilmoitetaan ja maksetaan sekä miten arvonlisäveron määrää toimeksiantajan taloushallinnossa seurataan.

Kuudennessa luvussa pohditaan opinnäytetyön tuloksia ja onnistumista sekä sitä, miten opinnäytetyö on lopulta vastannut ennalta asetettuihin tavoitteisiin. Osiossa esitellään myös mahdollisia jatkokehitysideoita ja -toimenpiteitä toimeksiantaja yritykselle.

2 Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana voi toimia luonnollinen henkilö ilman yhtiön perustamista. Yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimiminen on yrittämisen muodoista yksinkertaisin ja helpoin tapa aloittaa yritystoiminta. Yksityisiä elinkeinonharjoittajia kutsutaan usein myös toiminimiksi. Toiminimi on kuitenkin vain nimi, jolla elinkeinotoimintaa harjoitetaan. Elinkeinonharjoittajat ovat toiminnassaan kirjanpitovelvollisia. (Salin 2015, 10–11.)

Vaatimuksena elinkeinonharjoittamiselle on pysyvä asuinpaikka Euroopan talousalueella. Euroopan talousalueen ulkopuolella pysyvästi asuvat tarvitsevat Patentti- ja rekisterihallituksen luvan elinkeinon harjoittamiseen. Luvan tarvitsemiseen ei siten vaikuta henkilön kansalaisuus. Lupia on myönnetty Luganon sopimukseen liittyneessä maassa pysyvästi asuville, eli henkilöille jotka asuvat pysyvästi Sveitsissä. (Holopainen 2014, 23)

2.1 Ammattitoiminta

Yksityisten elinkeinonharjoittajien yritystoiminta voidaan jakaa ammattitoimintaan ja yksityisliikkeeseen. Ammatinharjoittaminen ei yleensä vaadi suurta pääoma-panosta, vaan pääasiallisena panoksena toimii yrittäjän oma henkilökohtainen ammattitaito. Ammattitaidon yrittäjä on hankkinut koulutuksen tuomalla pätevyydellä ja kokemuksella. (Villa 2013, 20)

Ammatissaan ammatinharjoittaja on täysin itsenäinen, eli hän ei ole muiden määräys- ja valvontavallan alainen. Itsenäisyys tarkoittaa sitä, että ammatinharjoittaja toimii omalla riskillä, omaan lukuun ja omissa nimissä. Ominaista ammatinharjoittamiselle on suppea organisaatio ja tuotantovälineiden vähäinen osuus. Ammatinharjoitus ei tarvitse erityistä organisaatiota, sillä organisaatioon sopimussuhteessa oleva voi solmia sopimuksen suoraan ammatinharjoittajan kanssa. Ammatinharjoittajan tekemät sopimukset sitovat täten häntä itseään. Esimerkiksi kampaajat, lääkärit, hierojat ja asianajajat ovat tyypillisiä ammatinharjoittajia. (Villa 2013, 20)

2.2 Yksityisliike

Yksityisliikkeeksi kutsutaan elinkeinonharjoittamista, jossa harjoitetaan yritystoimintaa ilman erikseen sitä varten perustettua juridista organisaatiota. Yksityisliike on ammatinharjoittajan laajemmissa puitteissa tekemää liiketoimintaa. Käytännössä yksityisliike tarkoittaa elinkeinonharjoittamista liikeyrityksen muodossa ja rakenteessa. Esimerkiksi vähittäiskauppa on yleensä liiketoimintaa. Yksityisliike on yritystoiminnan yksinkertaisin oikeudellisin muoto. Yksityisliikkeen voi myöhemmin muuttaa henkilöyhtiöksi tai osakeyhtiöksi. (Villa 2013, 21)

Liikkeenomistaja omistaa yksityisliikkeen käytettävän omaisuuden välittömästi, ja yksityisliikkeen oikeustoimet yrittäjä tekee omissa nimissään. Samoin kuin ammatinharjoittaja, muodostaa yrittäjä ja yksityisliike yhtenäisen taloudellisen kokonaisuuden. Liikevarallisuus vastaavasti vastaa yrittäjän henkilökohtaisten velvoitteiden ja velkojen taloudellisesta täyttymisestä. (Villa 2013, 21)

Ammatin- ja liikkeenharjoittajan välisellä rajanvedolla on merkitystä verotuksessa ja kirjanpidossa. Kirjanpidon mukaan yksityinen elinkeinonharjoittaja ei ole velvollinen pitämään kahdenkertaista kirjanpitoa. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan on siis mahdollista pitää yhdenkertaista kirjanpitoa kun laissa määritellyt edellytykset täyttyvät. Tilikauden on tällöin oltava kalenterivuosi. Liikkeenharjoittajan pitäessä yhdenkertaista kirjanpitoa on hänen kuitenkin oikaistava kirjanpito suoritteperusteiseksi verotusta varten. (Verohallinto 2016a)

Juridisesti ammatinharjoittaja ja liikkeenharjoittaja eivät eroa toisistaan. Elinkeinoon harjoittaminen tapahtuu kummassakin tapauksessa ilman yhtiötä. Kyse on lähinnä semantiikasta. Liiketoiminnan katsotaan vaativaan suuremman pääompanoksen sekä organisaation kuin ammattitoiminta. Lisäksi liiketoimintaan liittyy yleensä suurempia taloudellisia riskejä ja se on toiminnaltaan muutoinkin ammatitoimintaa laajempaa. Molemmat vastaavat henkilökohtaisesti harjoittamastaan toimistaan ja laiminlyönneistään, oli kyseessä sitten ammatinharjoitus tai liikkeenharjoitus. (Villa 2013, 22)

3 Arvonlisäverotus

Suomessa verot voidaan luokitella välittömiin ja välillisiin veroihin. Välittömiä veroja maksetaan ansiotuloista, pääomatuloista ja yritysten voitoista. Välittömät verot ovatkin tuloveroja, joita maksetaan saaduista tuloista. Välilliset verot ovat taas kulutusveroja, joita maksetaan hyödykkeiden vaihtamisesta. Arvonlisävero on yleisin ja tärkein käytössä oleva välillinen vero. Välillisiin veroihin kuuluvat myös esimerkiksi autovero, alkoholi- ja tupakkaverot sekä varainsiirtovero. Välillisellä verolla tarkoitetaan, että veroa maksetaan hyödykkeiden vaihdannasta ja veron tilittää valtiolle tavaroiden ja palveluiden myyjä, eivätkä itse veron maksajat eli loppukuluttajat. Myyjäyritys lisää veron myyntihintoihinsa, jonka kuluttajat maksavat myyjäyritykselle, joka myynnin tapahduttua huolehtii veron tilittämisestä valtiolle. Joissakin tapauksissa arvonlisäveron maksaa kuitenkin myyjän sijasta ostaja. (Äärilä, Nyrhinen & Hyttinen 2015, 31)

Arvonlisävero on kulutusvero, eli veroa maksetaan tavaroiden ja palveluiden kulukselta. Arvonlisäveron ominaisuus on, että veron maksajia ovat lopulliset tavaroiden ja palveluiden käyttäjät. Käytännössä loppukuluttajia ovat kotitaloudet. Kansainvälisessä kaupassa verotulot kertyvät siihen valtioon, jossa lopullinen kulutus tapahtuu, eivätkä siihen valtioon, jossa palvelu tai tavarat on tuotettu. (Hollonpainen 2014, 103–104.)

Vaihdannan kaikissa vaiheissa maksetaan arvonlisäveroa. Verovelvollisia ovat siis niin tavaroiden ja palveluiden tuottajat kuin jälleenmyyjätkin. Verojärjestelmässä on kuitenkin tarkoituksena, että loppukuluttajan hinnassa vero on vain kertaalleen saman määräinen kuin voimassa oleva verokanta osoittaa, eli vaikka kaikki vaihdantaketjussa osallisena olevat yritykset tilittävät arvonlisäveron valtiolle, se ei kuitenkaan kertaannu. Jokainen ketjun toimija maksaa arvonlisäveroa vain tuottamastaan arvonlisästä. Kertaantuminen on poistettu myönnetyn vähennysoikeuden avulla. Vähennysoikeus tarkoittaa, että jokainen verovelvollinen yritys voi vähentää tilitettävän veron määrästä ostettujen tuotantopanosten hankintahintoihin sisältyvän veron. Vähennysoikeus mahdollistaa tuotantoon tarvittavien hyödykkeiden hintoihin sisältyvän arvonlisäveron poistamisen tuotteen myyntihinnasta. (Verohallinto 2016b)

Arvonlisäveron yleisiin periaatteisiin kuuluu neutraalisuus. Neutraalisudella tarkoitetaan sitä, että hyödykkeen hintaan kuuluu sama määrä veroa, riippumatta siitä, miten monen vaihdannan vaiheen kautta hyödyke on kulkenut ennen loppukuluttajaa. Neutraalisuuteen kuuluu myös se, että kilpailevien hyödykkeiden hintoihin kuuluu saman verran veroa. Suomalainen arvonlisäverojärjestelmä ei ole kuitenkaan täysin neutraali, sillä Suomessa ohjataan kuluttajien kulutustottumuksia verotuksen avulla. Seuraavien syiden takia arvonlisäjärjestelmämme ei ole täysin neutraali:

- Osa toimialoista on jätetty arvonlisäverotuksen ulkopuolelle, joten vaihdantaketjussa voi olla osapuolia, joiden tuotteiden hintaan sisältyy piilevää veroa.
- Vähennysoikeudessa on joitakin rajoituksia.

- Arvonlisäveroa käytetään säätelemään joidenkin tuotteiden ja palveluiden hintoja säätämällä niille alempi verokanta.

(Äärilä ym. 2015, 28–29.)

Arvonlisävero on oma-aloitteinen vero, joka tarkoittaa, että jokainen arvonlisäverovelvollinen on vastuussa itse verojensa laskemisesta, ilmoittamisesta ja maksamisesta valtiolle. Verohallinto ei siis erikseen määrää maksamaan arvonlisäveroa, vaan jokaisen maksajan on pidettävä siitä huoli itsenäisesti. (Verohallinto 2017a)

3.1 Arvonlisäverojärjestelmä ja lainsäädäntö

Voimassa oleva arvonlisäverolaki (1501/1993) astui voimaan kesäkuussa 1994. Lakia kuitenkin muutettiin myöhemmin perusteellisesti Suomen liittyttyä Euroopan Unioniin vuonna 1995. EU-jäsenyyden myötä tuli Suomesta osa unionin sisämarkkina-alueita, mikä tarkoitti arvonlisäverotukseen täysin uusia sisäkaupan säännöksiä. EU:hun liittymisen jälkeenkin on arvonlisäverolakiin tehty runsaasti muutoksia, ja säännösten määrä on jatkuvasti kasvanut. (Juanto & Saukko 2014, 14–15.)

Nykyiseen arvonlisäverojärjestelmään siirryttiin liikevaihtoverojärjestelmästä, sillä liikevaihtoverojärjestelmässä läheskään kaikki hyödykkeet eivät olleet veron piirissä. Esimerkiksi palvelujen myyntiä siinä ei käsitelty kuin pienin osin. Toisekseen liikevaihtoverojärjestelmä ei mahdollistanut vähentää läheskään kaikkia ostoihin sisältyviä veroja. Tästä syystä vähennysoikeuden rajoitukset aiheuttivat kertaantuvaa, piilevää veroa hyödykkeiden myyntihintoihin. (Äärilä ym. 2015, 27–28.)

Arvonlisäverojärjestelmään siirtyminen mahdollisti laajemman veropohjan ja vähennysoikeuden. Veropohjaan lisättiin tavaroiden lisäksi myös palvelut. Laaja vähennysoikeus mahdollisti yritysten vähentää käytännössä lähes kaikista liiketoiminnan hankinnoista niiden hintoihin sisältyvän veron. Arvonlisäverolain tuoma

laaja veropohja ja laaja vähennysoikeus takaavatkin, että kuluttajahintoihin ei kerry piilevää veroa. (Äärilä ym. 2015, 28)

Arvonlisäverolain lisäksi Suomen arvonlisäjärjestelmää ohjaavat myös Euroopan unionin direktiivit, jotka ovat luonteeltaan sekundäärilainsäädäntöä. Sekundäärilainsäädännöllä tarkoitetaan, että direktiivit ovat Euroopan unionin jäsenvaltioille vain ohjeita kansallisen lainsäädännön toteuttamisesta. Osa direktiiveistä on unionin jäsenmaita velvoittavia ja osa vapaaehtoisia. Vuonna 1995 Suomen liittyttyä Euroopan unionin jäseneksi, tuli Suomenkin sitoutua arvonlisäverodirektiiviin. Suomen arvonlisäverolaki ei siten unioniin liittymisen jälkeen saanut olla ristiriidassa arvonlisäverodirektiivin kanssa. Olennainen direktiivi on vuonna 2007 voimaan tullut arvonlisäverolisädirektiivi 2006/112/EY. (Äärilä ym. 2015, 29–30.)

Direktiivien lisäksi Euroopan unionin neuvosto ja komissio voivat asettaa asetuksia. Asetukset implementoituvat suoraan Suomen lainsäädäntöön, joten ne ovat heti voimassa olevaa lainsäädäntöä. Olennainen asetus arvonlisäverotukseen on Euroopan unionin neuvoston täytäntöönpanoasetus 282/2011, joka sisältää säännöksiä arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY:n säännösten tulkitsemisesta. Täytäntöönpanoasetusta on muutettu jälkeenpäin tarpeen niin vaatiessa. (Äärilä ym. 2015, 29–30.)

Valtionvarainministeriö toteaa vuoden 2017 budjettikatsauksessaan, että noin 41,7 miljardia euroa eli 83 % valtion tuloista (pl. nettolainanotto) muodostuu verotuloista. Kuviosta 1, jossa on kuvattu valtion verotulojen kehitys verolajeittain vuosina 2001–2017 voidaankin huomata, että arvonlisäverojen osuus kokonaisverotuloista on kasvanut jatkuvasti. (Valtionvarainministeriö 2017, 10)

Valtion verotulojen kehitys verolajeittain vuosina 2002–2017, milj. euroa

Kuvio 1. Valtion verotulojen kehitys verolajeittain vuosina 2002–2017. (Valtiovarainministeriö 2017)

Rauhanen (2015) toteaa Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen muistiossa, että arvonlisäveron merkitys valtion tulonlähteenä on vahvistunut jatkuvasti ja kattaa Suomessa jo viidenneksen kaikista verotuloista. Euroopan Unioni oli aikanaan edelläkävijä, kun arvonlisäveroa aloitettiin kehittämään sisämarkkinoiden toiminnan edistämiseksi. Muistiossa Rauhanen kuitenkin kritisoi käytössä olevaa Unionin yhteistä arvonlisäverojärjestelmää tehottomuudesta, sillä EU:n voimassa oleva lainsäädäntö vapauttaa verosta monenlaista kulutusta ja mahdollistaa jäsenmaille alennettujen verokantojen soveltamisen. (Rauhanen 2015, 3)

3.2 Arvonlisäverokannat

Suomessa yleinen arvonlisäverokanta on 24 %. Yleistä verokantaa käytetään, ellei erikseen ole toisin säädetty. Käytössä on myös alennetut verokannat 14 % ja 10 % sekä nollaverokanta. Yhteensä verokantoja on neljä. Lisäksi arvonlisäve-

rolaissa on erikseen säädetty verosta vapautetut tavarat ja palvelut. Nykyiset käytössä olevat arvonlisäverokannat tulivat voimaan vuonna 2013. (Suomen Yrittäjät 2013) Alla olevassa taulukossa (Taulukko 1) on esitelty, mitä eri hyödykkeitä ja palveluita arvonlisäveronkannat kattavat sekä mihin lain kohtaan kyseinen arvonlisäverokanta perustuu.

Taulukko 1. Suomessa käytössä olevat arvonlisäverokannat.

Suomessa käytössä olevat arvonlisäverokannat		
24 %	Yleinen verokanta	AVL 8:84 §
14 %	Elintarvikkeet ja rehut Ravintola- ja ateriapalvelut (ei alkoholi ja tupakkatuotteet)	AVL 8:85 §
10 %	Henkilökuljetus Majoituspalvelut Liikuntapalvelut Kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien pääsymaksut Lääkkeet Kirjat Vähintään kuukaudeksi tilatut sanoma- ja aikakauslehdet Itse tehdyjen taide-esineiden myynti sekä taide-esineiden maahantuonti Tekijänoikeuksiin liittyvät korvaukset	AVL 8:85a §
0 %	Vienti Sanoma- ja aikakauslehtien myynti yleishyödylliselle yhteisölle Vesialusten myynti, rahtaus tai vuokraus sekä korjaukset	AVL 6:70 § AVL 4:56 § AVL 4:58 §
Vapautettu	Terveys- ja sairaanhoito Sosiaalihuolto Koulutus Rahoitus- ja vakuutuspalvelut Arpajaiset ja rahapelit Esiintyvien taiteilijoiden korvaukset Julkiset hautauspalvelut	AVL luku 4

Alempia verokantoja on käytössä lähinnä erilaisten yhteiskuntapoliittisten syiden takia. Euroopan unionin jäsenvaltiot voivat tiettyjen hyödykkeiden osalta soveltaa enintään kahta alennettua verokantaa, joiden tulee olla vähintään 5 %:n suuruisia. EU vakinaisti alennetun verokannan soveltamisen vuonna 2009 direktiivillä 2009/47/EY. Ennen alennetun veronkannan soveltamismahdollisuuden vakinaistamista, EU:ssa selvitettiin noin 10 vuoden kokeilulla alennettujen verokantojen vaikutusta harmaaseen talouteen ja työllisyyteen tietyillä työvaltaisilla palvelu-aloilla. Suomikin osallistui kokeiluun esimerkiksi laskemalla parturi- ja kampaa-mopalveluiden verokantaa vuosina 2007–2011, mutta kokeilusta päätettiin luopua ja palata takaisin yleiseen 24 % verokantaan. (Juanto & Saukko 2014, 182–183.)

Rauhanen (2015) kritisoi alennettuja arvonlisäverokantoja niistä aiheutuvista li-
säkustannuksista yrityksille ja Verohallinnolle. Hyödykekohtaiset verotuet alen-
nettuina arvonlisäverokantoina aiheuttavat poliittista painetta suostua yhä use-
ampaan tukeen. Arvonlisäverokantojen erilaistaminen tulonjaon tasaamiseksi on
todettu myös tutkimuksissa tehottomaksi ja kalliiksi tavaksi. (Rauhanen 2015, 31)

3.3 Arvonlisäverovelvollisuus

Arvonlisäverovelvollinen on yleensä tavaran tai palvelun myyjä. Arvonlisäverolain
(1501/1993) 1 §:n mukaan arvonlisäveroa suoritetaan valtiolle seuraavista Suo-
messä tapahtuvista toimista:

- 1) liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuvasta tavaran ja palvelun myyn-
nistä
- 2) tavaran maahantuonnista
- 3) tavaran yhteisöhankinnasta, josta säädetään arvonlisäverolain 26 a §:ssä
- 4) tavaran siirrosta varastointimenettelystä, josta säädetään arvonlisäverolain 72
l §:ssä

Liiketoimintaa ei ole arvonlisäverolaissa määritelty. Verovelvollisuuden määrittä-
minen vaatii siis tietoa siitä, milloin toiminta tapahtuu liiketoiminnan muodossa,
mitä pidetään tavaran ja palvelun myyntinä, ja milloin toiminnan nähdään tapah-
tuvan Suomessa. Liiketoimintana pidetään toimintaa, joka tapahtuu ansionhan-
kintatarkoituksessa, on luonteeltaan jatkuvaa ja ulospäinsuuntautuvaa sekä itse-
näistä. Liiketoimintaan katsotaan liittyvän myös tavanomainen yrittäjäriski.
Arvonlisäverotuksessa liiketoimintaa katsotaan olevan myös elinkeinonverotuk-
sessa liiketoiminnan käsitteeseen kuulumaton ammattitoiminta. (HE 88/1993, 17)
(Äärilä ym. 2015, 34)

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa (KHO 31.12.1998, T 3201) todettiin,
että yhtiön toiminta joka tapahtui omakustannuseriaatteella, mutta kustansi tuo-
tantokulujaan perittävillä maksuilla oli arvonlisäverolain 1:1.1 §:ssä määritetyllä

tavalla liiketoiminnan muodossa tapahtuvaa toimintaa. KHO päätyi päätökseensä syystä, että yhtiö harjoitti toimintaa itsenäisesti, jatkuvasti ja se tapahtui kilpailuolosuhteissa. Päätöksestä voidaankin päätellä, että yksittäisten liiketoiminnan tunnusmerkkien ei tarvitse täytyä vaan merkitystä on enemmänkin sillä, että toiminta tapahtuu taloudellisessa ympäristössä ja tarkoituksessa. (KHO 31.12.1998, T 3201)

Arvonlisäverolain (1501/1993) 17 §:ssä todetaan, että tavara tarkoittaa aineellista esinettä sekä sähköä, kaasua, lämpö- ja jäähdytysenergiaa ja muuta niihin verrattavaa energiahyödykettä. Palvelu taas tarkoittaa kaikkea muuta, mitä voidaan myydä liiketoiminnan muodossa. Arvonlisäverolain (1501/1993) 18 §:n mukaan tavaran myynti on omistusoikeuden vastikkeellista luovutusta ja palvelun myynti palvelun suorittamista tai luovuttamista vastiketta vastaan. Vastikkeella tarkoitetaan tavaran tai palvelun luovuttamisesta saatua korvausta. Vastike voi olla siis muutakin kuin rahaa, kunhan sen arvon voi mitata rahassa. Vastikkeen ja tavaran tai palvelun välillä onkin suora tai välitön yhteys. (Äärilä ym. 2015, 96)

Tavaran tai palvelun myynnin, maahantuonnin tai yhteisöhankinnan tapahtuessa Suomessa, sovelletaan Suomen arvonlisäverolakia. Myynnistä suoritetaan arvonlisävero, ellei myyntiä ole laissa erikseen säädetty verottomaksi. Suomalaisen yrityksen myynnin tapahtuessa toisessa valtiossa, ei yrityksen tarvitse tilittää milloinkaan veroa Suomeen. Arvonlisäverolain (1501/1993) 63 §:n mukaan tavara on myyty Suomessa, kun se luovutetaan ostajalle tavaran ollessa Suomessa. Suomessa tapahtuneeksi myynniksi lasketaan myös se, että tavaran kuljetus on alkanut ostajalle Suomesta tai tavara on tuotu Suomeen Euroopan Yhteisön ulkopuolelta myyntitarkoituksessa. Lisäksi tavara, joka asennetaan tai kokoonpannaan Suomessa myyjän toimesta, mutta on kuljetettu toisesta jäsenvaltiosta, katsotaan myydyksi Suomessa. (Äärilä ym. 2015, 35; 334)

Arvonlisäverolain (1501/1993) 9 §:n mukaan verovelvollinen ei ole ulkomaalainen, jolla ei ole kiinteää toimipaikkaa, eikä hän ole hakeutunut verovelvolliseksi, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Kyseeseen tulee silloin käännetty verovelvollisuus. Käännetty verovelvollisuus tarkoittaa, että ostaja on velvollinen suorit-

tamaan arvonlisäveron Suomen valtiolle myyjän sijasta. Esimerkiksi rakennusalalla käännettyä verovelvollisuutta toteutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) 8c §:n mukaan edellytetyin ehdoin. Ostajan arvonlisäverovelvollisuus tulee kyseeseen myös yhteisöhankinnoissa. (Salin 2015, 13)

Yleishyödylliset yhteisöt, uskonnolliset yhdyskunnat sekä sokeat ja vaikeasti vammaiset yrittäjät eivät ole arvonlisäverolain poikkeusten soveltuessa myöskään toiminnastaan verovelvollisia. Lisäksi kiinteistöjen vuokraaminen on pääsääntöisesti arvonlisäverotonta toimintaa. (Holopainen 2014, 103)

Huomionarvoista etenkin ammatin- ja liikkeenharjoittajan kannalta on, että arvonlisäverotus ei koske myöskään palkkatyötä. Ammatin- tai liikkeenharjoittajan saadessa korvauksen suorittamastaan tehtävästä, jota voidaan pitää verotuksessa palkkana, ei korvauksesta tarvitse suorittaa arvonlisäveroa. Palkkaa ei myöskään kirjata kirjanpitoon ammatin- tai liikkeenharjoittamisen tuloksi. (Salin 2015, 14–15.)

3.4 Vähäinen toiminta

Pääsääntöisesti kaikki elinkeinotoiminta on Suomessa arvonlisäverollista toimintaa, ellei arvonlisäverolaissa ole säädetty erikseen verottomuudesta. Esimerkiksi arvonlisäverolain (1501/1993) 3 §:n mukainen vähäinen liiketoiminta ei ole verovelvollista. Vähäisen liiketoiminnan edellytyksenä on alle 10 000 euron liikevaihto. Toiminnan ollessa sinänsä arvonlisäverovelvollista, on vähäisen toiminnan edellytysten täytyessä toiminta kuitenkin arvonlisäverotuksen ulkopuolella. Yksityisen elinkeinonharjoittajan jäädessä arvonlisäverotuksen ulkopuolelle vähäisen toiminnan vuoksi, ei hän myöskään voi vähentää toiminnassa tarvittavien ostojen sisältämiä arvonlisäveroja. Arvonlisäverotuksen ulkopuolella oleminen voi aiheuttaaakin veron kertautumista. Tästä syystä verovelvolliseksi voi hakeutua vapaaehtoisesti, vaikka verovelvollisuutta ei vähäisen toiminnan vuoksi olisikaan. Arvonlisäverovelvolliseksi ei kuitenkaan voi hakeutua vapaaehtoisestikaan, mikäli toiminta on kokonaan arvonlisäverotuksen ulkopuolella. (Salin 2015, 15–16.)

Liikevaihto koostuu arvonlisäverovelvollisista myynneistä syntyneiden myyntihintojen yhteismäärästä, sisältyi myyntihintoihin arvonlisävero tai ei. Liikevaihtoon lasketaan myös käännetyn arvonlisäverovelvollisuuden alaiset myynnit, joissa myyjän sijasta ostaja on velvollinen maksamaan arvonlisäveron. Liikevaihtoon luetaan lisäksi tietyt arvonlisäverottomat myynnit, kuten kiinteistöjen luovutukset. Liikevaihtoon ei lasketa käyttöomaisuuden myyntejä. (Salin 2015, 15–16.)

Kritiikkiäkin vähäisen toiminnan 10 000 euron liikevaihdon rajasta esitetään. Vahtera (2013) kritisoi blogissaan vähäisen toiminnan liikevaihdon rajaa liian alhaiseksi, ja että se pitäisi nostaa 50 000 euroon. Väittämänsä Vahtera perustaa arvonlisäveron aiheuttaman byrokratian ja kustannusten korkeaan määrään sekä yrittäjille että yhteiskunnalle. Hänen mielestään korkeampi vähäisen toiminnan raja mahdollistaisi useamman ihmisen itsensä työllistämisen ja loisi kasvua. Alarajan nosto mahdollistaisi myös henkilöstöriskien madaltamisen, kun työsuoritteita voisi hankkia alihankintana toimeksiantajan tarpeen mukaan palkkauksen sijasta. Jokainen voisi vapaasti tehdä töitä yrittäjänä useallekin toimeksiantajalle yhtä aikaa ilman arvonlisäveron tuomia ylimääräisiä kustannuksia. (Vahtera, 2013)

3.5 Alarajahuojennus

Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröityneen elinkeinonharjoittajan tilikauden liikevaihdon jäädessä alle 10 000 euron, saa yritys Verohallinnolta tilikauden päätyttyä tilitetyn veron kokonaisuudessaan takaisin niin sanottuna alarajahuojennuksena. Alarajahuojennuksesta on säädetty arvonlisäverolain 149a §:ssä. Alarajahuojennukseen oikeuttavaan liikevaihtoon lasketaan vain arvonlisäverovelvollinen myynti ilman arvonlisäveron määrää. Alarajahuojennusta ei kuitenkaan myönnetä käyttöomaisuuden myynnistä, kiinteistön vuokratulosta tai metsätaloudesta suoritetusta arvonlisäverosta. (Äärilä ym. 2015, 59–60.)

Yksityisen elinkeinonharjoittajan ilmoittaessa ja maksaessa arvonlisäveron neljännes- tai kalenterivuosittain, arvonlisäverotuksessa pidetään tilikautena kalen-

terivuotta. Näin toimitaan vaikka ammatin- tai liikkeenharjoittaja poikkeaisi kirjanpitolain mukaisesti kalenterivuoden tilikaudesta. Ilmoitusjakson ollessa kuukausi, merkitään alarajahuojennuksen määrä tilikauden viimeisen kuukauden kausiveroilmoitukseen. Ilmoituksen ja maksun tapahtuessa neljännesvuosittain, merkitään alarajahuojennus loka-joulukuun kausiveroilmoitukseen. Arvonlisäveron ilmoitusjakson ollessa kalenterivuosi merkitään alarajahuojennus kyseisen kalenterivuoden kausiveroilmoitukseen. Alarajahuojennukseen tarvittavat tiedot voidaan ilmoittaa halutessa myöhemminkin, kuitenkin kolmen vuoden kuluessa huojennusta koskevan tilikauden päättymisestä. (Salin 2015, 17–18.)

Yrityksen liikevaihdon ylittäessä 10 000 euroa, mutta ollessa enintään 30 000 euroa, saa se alarajahuojennuksena takaisin osan tilitetystä verosta. Alarajahuojennuksen määrä on laskettava ja merkittävä kausiveroilmoitukselle itse seuraavalla kaavalla:

Tilitettävä vero – (liikevaihto-10 000) x tilitettävä vero / 20 000

Liikevaihto kaavassa tarkoittaa tilikauden koko liikevaihtoa. Tilikauden pituuden poiketessa 12 kuukaudesta, on se suhteutettava vastaamaan 12 kuukauden pituista tilikautta. Liikevaihdon saavuttaessa 30 000 euroa ei alarajahuojennusta enää saa, sillä kaavan mukaisesti alarajahuojennuksen määrä pienenee lineaarisesti liikevaihdon kasvaessa. Alarajahuojennukseen ei myöskään ole oikeutettu tilitettävän veron ollessa negatiivinen. Negatiivisella verolla tarkoitetaan tilannetta, jossa vähennettävän veron määrä on suurempi kuin tilikaudella suoritettavien arvonlisäverojen määrä. (Salin 2015, 18–19.)

Verohallinnon syventävässä vero-ohjeessa (Arvonlisäveron alarajahuojennus tuloverotuksessa, Dnro 116/345/2005) ohjeistetaan, että alarajahuojennus ei ole laissa säädetty verovapaaksi tuloksi. Elinkeinotoiminnasta syntynyt liikevaihto on veronalaista tuloa tuloverotuksessa. Ohjeessa käsitellään myös laajemmin alarajahuojennuksen tuloutusta, ja mille tilikaudelle tulo kohdistetaan. Tuloutusvuoteen vaikuttaa sovelletaanko maksu- vai suoriteperustetta, ja missä veroilmoituskausi menettelyssä elinkeinonharjoittaja on. (Verohallinto 2005)

3.6 Vähennettävä arvonlisävero

Veron kertaantumisen ehkäisemiseksi on arvonlisäverolain 10. luvussa säädetty arvonlisäveron vähennysoikeudesta. Tarkoituksena vähennysoikeudella on mahdollisuus poistaa aikaisemman myyntiportaan maksama vero tilanteissa, joissa hyödyke myydään verollisena seuraavalle vaihdantaketjun portaalle. Jokainen maksaa siten veroa vain tuottamastaan lisäarvosta. Pääsääntönä vähennysjärjestelmällä on verollisten ostojen vähennyskelpoisuus, kun ne on tehty liiketoimintaa varten. Edellytyksenä vähennysoikeudelle on arvonlisäverovelvollinen toiminta. Arvonlisäverolaissa säädettyä vähennysoikeutta on kuitenkin joissakin tilanteissa rajoitettu. (Verohallinto 2016)

Vähennysoikeuden toteutus tapahtuu siten, että yritys vähentää ostoihin sisältyneen veron verollisesta myynnistään tilitettävästä arvonlisäverosta. Vähennettävän veron ylittäessä myynnistä syntyneen veron, vähennetään erotus kausiveroilmoituksella muista veroista. Verohallinto palauttaa erotuksen kuitenkin yrittäjälle, mikäli erotus jää tämänkin jälkeen negatiiviseksi. Vähennysoikeus takaa, että arvonlisävero on verovelvolliselle ostajalle vain läpikuluerä eikä kustannus. (Äärilä ym. 2015, 262–263.)

Edellytyksenä vähennysoikeudelle on, että ostajalla on ostosta tosite, josta löytyy laissa vaaditut laskumerkinnät. Vaadittujen laskumerkintöjen puuttuttua, tulee ostajan pyytää myyjältä uusi lasku, josta tarvittavat merkinnät löytyvät. Ostaja saa vähentää vain sen arvonlisäveron määrän, minkä myyjä on velvollinen suorittamaan. Esimerkiksi myyjän tositteessa ilmoittama väärä verokanta tavaralle tai palvelulle, ei oikeuta ostajaa vähentämään väärän veronkannan mukaista veroa, vaan tulee hänen vaatia uusi korjattu lasku. Pääsääntöisesti tositteeseen on oltava myyjän laatima. Ostajan vähennysoikeuteen ei vaikuta myyjän mahdollisesti saama alarajahuojennus. (Salin 2015, 25)

Ostettaessa käytettyä tavaraa ei vähennystä saa tehdä jos myyjä on soveltanut arvonlisäverolain 115 §:n mukaista marginaaliverotusmenettelyä. Marginaaliverotuksessa myyjä maksaa arvonlisäveroa myyntipalkkion osuudestaan ja se on

ostajalle vähennyskelvotonta, vaikka se tulisikin arvonlisäverovelvolliseen käyttöön. Tämä johtaa arvonlisäverovelvollisen ostajan epäedulliseen asemaan. Myyjän ei ole kuitenkaan pakko soveltaa marginaaliverotusmenettelyä, ja esimerkiksi käyttöomaisuuden myynnin osalta ostajan vähennysoikeus toimii normaalin käytännön mukaan. (Juanto & Saukko 2014, 209)

Yksityinen elinkeinonharjoittajan aloittaessa arvonlisäverovelvollisen toiminnan, voi hän tehdä jo hallussaan olevasta verollisesti hankitusta hyödykkeestä niin sanotun alkuvarastovähennyksen. Hyödykkeen on tässä tapauksessa tultava vähennykseen oikeuttavaan käyttöön. Kiinteistöstä ei alkuvarastovähennystä saa tehdä. Vähennysoikeus edellyttää, että hyödykkeen hankinnasta on olemassa tosite, jossa veron määrä on merkitty. Vähentää saa tositteella olevan arvonlisäveron määrän kokonaisuudessaan vaan siinä tapauksessa, että hyödykkeen arvo ei ole hankintahetkestä laskenut. Mikäli hyödykkeen nykyarvo on laskenut hankintahetkestä, voi veroa vähentää vain nykyarvoa vastaavan osuuden. Verovelvollisen tulee laatia myös vähennystä varten muistiotosite, josta tulee ilmetä seuraavat tiedot: laatimispäivä, verovelvollisen nimi, tavaroiden määrä ja laji sekä palvelujen laajuus ja laji, vähennyskelpoiseen käyttöön ottamispäivä, hankintaan sisältynyt vero, viittaus hankintaa koskevaan tositteeseen, todennäköinen luovutushinta ilman veron osuutta, verokanta sekä vähennettävän veron määrä. (Sirpoma & Tannila 2014, 186)

Yksityiseen kulutukseen usein käytettäviä hyödykkeitä on säädetty vähennyskelvottomiksi kulutusneutraalisuuteen ja hallinnollisiin syihin vedoten. Vähennysoikeutta ostajalla ei ole, jos myyjä ei ole myymästään tavarasta arvonlisäverovelvollinen. Esimerkiksi edustuskäytössä olleen kaluston myynti ei ole vähennysoikeutettua myöskään ostajalle. Vähennys on kielletty arvonlisäverolain 114 §:n mukaan myös verovelvollisen asunnosta ja virkistystiloista sekä siihen liittyvistä tavaroista ja palveluista, asunnon ja työpaikan välisestä kuljetuksesta, edustusmenoista sekä henkilöautosta ja moottoripyörästä. Säädestä henkilöautosta sovelletaan myös kaksikäyttöautoon. Vähennyskielto ei kuitenkaan koske ajoneuvoa, joka on hankittu myyntiin, vuokraukseen tai ammattimaiseen henkilönkuljetukseen, ajo-opetukseen tai yksinomaan vähennyskelpoiseen käyttöön hankittua henkilö- tai kaksikäyttöautoa. (Juanto & Saukko 2014, 201–208.)

Yksityisen elinkeinonharjoittajan kannalta merkittävin on henkilö- ja kaksikäyttöauton ja sen käytöstä syntyvien menojen vähennyskielto, sillä vähennyksiä saa tehdä vain, jos ajoneuvo on täysin vähennykseen oikeuttavassa käytössä. Arvonlisäveron vähennys on kiellettyä kaikilta osin jos henkilö- tai kaksikäyttöauto on vähäisessäkin määrin yksityisajossa. Kaksikäyttöautolla tarkoitetaan N1-luokkaan kuuluvaa autoa, jossa on etuistuinten lisäksi muitakin istuimia, lukuun ottamatta tilapäiskäyttöön hyväksytyjä istuimia. Tavallista pakettiautoa ei vähennysrajoitus kuitenkaan koske. Tavallisesta pakettiautosta saa vähentää sen hankintamenosta ja juoksevista menoista syntyneen arvonlisäveron siltä osin kuin se on vähennykseen oikeuttavassa käytössä. Yksityisajojen osalta vähennyksiä ei kuitenkaan pakettiauton kohdallakaan saa tehdä, mikäli pakettiautoa käytetään myös yksityisajoihin. (Salin 2015, 27–28.)

Tavaran tai palvelun ollessa vain osittain vähennykseen oikeuttavassa käytössä, saa hyödykkeeseen sisältyvän arvonlisäveron vähentää vain siltä osin kuin hyödykettä käytetään vähennykseen oikeuttavaan tarkoitukseen. Verovelvollisen on kyettävä jo hyödykkeen hankintahetkellä arviomaan, kuinka paljon sitä tullaan käyttämään missäkin tarkoituksessa. Jakoperuste on syytä kirjata ylös laskentaperusteineen ja siinä tulisi kuvata mahdollisimman hyvin hyödykkeen eri käyttötarkoitukset. Laskentaperusteen tulisi olla kaavamainen, sillä usein tositekohtainen jakoperuste ei ole mahdollista. Alun perin määritellyn verottoman käytön osuuden noustessa arvioitua suuremmaksi, tulee tehtyä vähennystä oikaista oma-aloitteisesti, ja korjata jakoperuste todellista käyttöä vastaavaksi. (Sirpoma & Tannila 2014, 185)

3.7 Oma käyttö

Omaan käyttöön otetuista tavaroista ja palveluista on myynnin lisäksi myös suoritettava arvonlisäveroa. Omalla käytöllä tarkoitetaan vähennykseen oikeutettavien tavaroiden tai palvelujen ottamista käyttöön, joka ei oikeuta vähennykseen. Oman käytön verotusmenettely varmistaa, että yksityiseen kulutukseen tulevista hyödykkeistä maksetaan arvonlisävero. Käytännössä oman käytön verotus on

mahdollista joko niin, että yritys palauttaa hyödykkeen hankinnasta tekemänsä ostovähennyksen, tai suorittaa veron itse omaan käyttöön otetuista tavaroista tai palveluista. (Sirpoma & Tannila 2014, 205)

Tavaroiden ja palveluiden ottaminen omaan käyttöön on rinnastettu arvonlisäverolain 20 §:ssä myyntiin. Tavaroiden ja palveluiden verollinen omaan käyttöön ottaminen on määritelty arvonlisäverolain 21–22 §:ssä. Laissa on myös säädetty, että vähäinen omaan käyttöön ottaminen ei ole verovelvollista, kun se tulee omaan tai perheen yksityiseen kulutukseen. Yleisenä vähäisen oman käytön rajana on pidetty 850 euroa vuodessa. Jos oman käytön osuus ylittää 850 euroa, pidetään sitä kuitenkin verottomana ja veroa tulee suorittaa vain sen ylittävästä määrästä. Säännös koskee vain yksityisiä elinkeinonharjoittajia, puolisoa ja jakamatonta kuolinpesää. (Juanto & Saukko 2014, 58–59; 66)

3.8 Arvonlisäveron vaatimukset kirjanpidolle

Jokaisen arvonlisäverovelvollisen on pidettävä kirjanpitoa ja järjestettävä se siten, että kirjanpidosta saadaan selville arvonlisäveron määräämistä koskevat tarvittavat tiedot. Myös niiden verovelvollisten, jotka eivät muuten olisi kirjanpitovelvollisia, tulee tehdä tarvittavat muistiinpanot liiketapahtumista veron määrittämistä varten. Kausiveroilmoituksella ilmoitetun arvonlisäveron määrän tulee olla johdettavissa kirjanpidosta, jotta niiden oikeellisuus on tarkistettavissa. Arvonlisäveroasetuksessa on asetettu tarkemmin vaatimuksia arvonlisäverovelvollisen kirjanpidolle. (Sirpoma & Tannila, 65)

Eri verokantojen mukaiset ostot ja myynnit, marginaaliverotuksen alaiset ostot ja myynnit, sekä verottomat myynnit on oltava erotettavissa vaikeuksitta toisistaan asia- ja aikajärjestyksessä. Arvonlisäverollisten liiketapahtumien kirjausten on perustuttava tositteeseen. Arvonlisäverojen on myös oltava kohdistettu oikealle kalenterikuukaudelle. Kirjanpidon tekemistahdin määrittää käytännössä maksettavista arvonlisäveroista annettavan ilmoituksen antamisajankohta. (Salin 2015, 21)

3.8.1 Laskumerkinnät

Arvonlisäverolaissa on annettu ohjeet siitä, mitä tietoja laskun tulee sisältää. Laskussa on oltava arvonlisäverolain vaatimat merkinnät, jos ostaja on elinkeinonharjoittaja. Pakolliset laskumerkinnät eivät pääsääntöisesti koske kuluttajille annettavia laskuja. Asiakkaiden ollessa sekä kuluttajia että elinkeinonharjoittajia on kuitenkin helpompaa, että kaikissa laskuissa on samat arvonlisäverolain vaatimat laskumerkinnät. (Salin 2015, 21) Arvonlisäverolain 209 e §:n mukaan laskun tulee sisältää seuraavat tiedot:

- 1) laskun antamispäivä;
- 2) juokseva tunniste;
- 3) myyjän arvonlisäverotunniste eli Y-tunnus;
- 4) ostajan arvonlisäverotunniste, jos kyse on yhteisömyynnistä tai ostaja on ostostaan arvonlisäverovelvollinen;
- 5) myyjän ja ostajan nimi ja osoite;
- 6) myytyjen tavaroiden määrä ja laji sekä palvelujen laajuus ja laji;
- 7) tavaroiden toimituspäivä, palvelujen suorituspäivä tai ennakkomaksujen maksupäivä, jos se on määritettävissä eikä se ole sama kuin laskun antamispäivä;
- 8) veron peruste verokannoittain, yksikköhinta ilman veroa sekä hyvitykset ja alennukset, jos niitä ei ole huomioitu yksikköhinnoissa;
- 9) verokanta;
- 10) suoritettavan veron määrä, ei kuitenkaan marginaaliverotusmenettelyä sovellettaessa;
- 11) merkintä myynnin verottomuudesta, jos myynnistä ei ole suoritettava veroa;
- 12) ostajan ollessa kaupasta verovelvollinen, merkintä "käännetty verovelvollisuus";
- 13) ostajan laatiessa laskun itse, merkintä "itselaskutus";
- 14) jos laskulla muutetaan aikaisempaa laskua, yksiselitteinen viittaus kyseiseen laskuun.

Lisäksi marginaaliverotusmenettelyyn, uusien kuljetusvälineiden kauppaan sekä matkatoimistopalveluiden myyntiin liittyen on arvonlisäverolaissa annettu lisävaatimuksia laskumerkinnöistä.

Arvonlisäverolain 209 f §:ssä on säädetty kevyemmistä laskuvaatimuksista. Kevyemmät laskuvaatimukset tulevat kyseeseen, jos laskun loppusumma on enintään 400 euroa, kyse on vähittäiskaupasta tai henkilökuljetuksesta tai ravintola- ja ateriapalvelusta annetusta laskusta, eikä palvelua ole tarkoitettu edelleenmyytäväksi. Näissä tapauksissa riittää, että laskulle merkitään seuraavat tiedot:

- 1) laskun antamispäivä;
- 2) myyjän nimi ja osoite;
- 3) myytyjen tavaroiden määrä ja luonne sekä palvelujen laji;
- 4) suoritettavan veron määrä verokannoittain tai veron peruste verokannoittain.

3.8.2 Käteiskauppa

Käteiskaupassa tulee ottaa huomioon arvonlisäverolain vaatimukset, sekä laki kuitintarjoamisvelvollisuudesta. Elinkeinonharjoittajan on tarjottava käteiskaupassa ostajalle kuitti maksusuorituksesta, jos maksu on suoritettu käteisellä tai muulla siihen rinnastettavalla maksutavalla, kuten pankkikortilla. Kuitissa tulee olla seuraavat tiedot ostajan ollessa kuluttaja tai elinkeinonharjoittaja. (Salin 2015, 21)

- 1) myyjän nimi, y-tunnus ja yhteystiedot;
- 2) kuitin antamispäivä;
- 3) kuitin numero tai muu yksilöivä tieto;
- 4) myytyjen tavaroiden määrä ja luonne sekä palvelujen luonne;
- 5) suoritettu maksu ja suoritettu arvonlisäveron määrä verokantoiheen tai arvonlisäveron peruste verokannoittain.

Kuittia ei tarvitse käteiskaupassa antaa, jos toiminnan liikevaihto on alle 10 000 euroa, tai myynnin ollessa markkina- ja torikauppaa ulkotiloissa, mikäli se ei sisällä alkoholituotteiden vähittäismyyntiä ja anniskelua. (Salin 2015, 21–22.)

3.9 Arvonlisäveron ajallinen kohdistaminen

Arvonlisäverolain 135 § sisältää perussäännöksen myynnistä suoritettavan arvonlisäveron ajallisesta kohdistamisesta. Siinä säädetään, että vero tulee kohdistaa sille kalenterikuukaudelle, jonka aikana suorittamisvelvollisuus on syntynyt. Arvonlisäverolain 15 §:n mukaan velvollisuus veron suorittamiselle syntyy, kun myyty hyödyke on toimitettu tai suoritettu. Ajallisesti arvonlisävero tulee siten kohdistaa sille kalenterikuukaudelle, jonka aikana tavara tai palvelu on suoritettu. Tavaroiden ja palveluiden ottamisesta omaan käyttöön tulee arvonlisävero kohdistaa sille kalenterikuukaudelle, jolloin se on otettu omaan käyttöön. (Juanto & Saukko 2014, 239–240.)

Kirjanpitolain mukaan ammatinharjoittajalla on kuitenkin mahdollisuus ja oikeus laatia maksuperusteinen tilinpäätös. Ammatinharjoittaja saa kohdistaa arvonlisäveron maksuperusteisesti tilikauden aikana sekä tilinpäätöksessä. Maksuperusteinen kohdistaminen tarkoittaa, että ammatinharjoittaja saa kohdistaa myynnistä suoritettavan arvonlisäveron sille kalenterikuukaudelle, jonka aikana myyntitulo on kertynyt. Ammatinharjoittajan arvonlisäveron kohdistaminen maksuperusteisesti koskee myös vähennettävän veron kohdistamista. (Juanto & Saukko 2014, 241–242.)

Ennakkomaksuihin voi soveltaa vain maksuperusteista kohdistamista. Sen tarkoituksena on yhdenmukainen verokohtelu ajallisessa kohdistamisessa. Tavara tai palvelusta saadun ennakkomaksun arvonlisävero kohdistetaan sille kalenterikuukaudelle, jonka aikana maksusuoritus on pankkitilille tai kassaan saapunut. Ostosta maksetun ennakkomaksun arvonlisävero ennen tavarain tai palvelun vastaanottamista kohdistetaan ennakkomaksun suorittamista vastaavalle kalenterikuukaudelle. (Salin 2015, 33)

4 ALV-ohje toimeksiantajalle

Tämä ohjeistus arvonlisäverotuksesta toimii oppaana yrittäjän taloushallinnon järjestämiseksi.

4.1 Opinnäytetyön toimeksiantaja

Toimeksiantajana toimiva yrittäjä toimii kauneudenhoitoalalla. Yrittäjä on ammatinharjoittaja, joka tekee asiakkailleen ripsienpidennyksiä. Ammattitaidon yrittäjä on hankkinut alan koulutuksella. Yritystoiminnan toimeksiantaja aloitti vuoden 2016 loppupuolella vähäisesti, ja toiminnan kasvaessa on arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröityminen tullut ajankohtaiseksi. Vähäisen yrityskokemuksen takia, tunsin hän tarvetta avulle arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymisessä, sekä käytännön asioissa arvonlisäveron tuomista velvollisuuksista taloushallinnolle. Yrittäjä haluaa olla itse tietoinen miten arvonlisäverotus käytännössä toimii, ja kuinka hänen tulee ottaa arvonlisäverot toiminnassaan huomioon, vaikka ajatus kirjanpidon ulkoistamisesta onkin ollut jo mukana keskusteluissa.

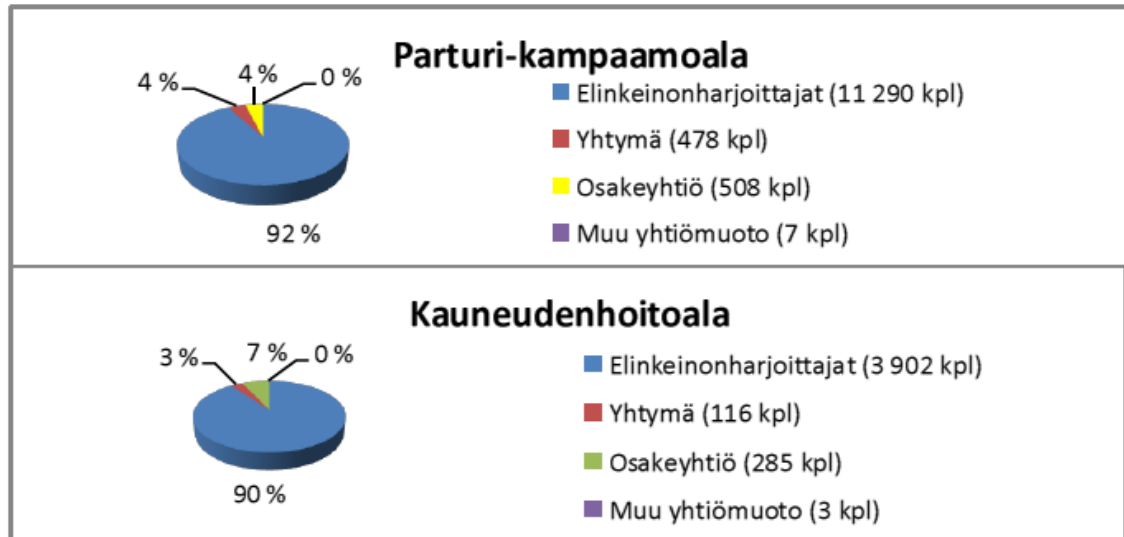
Toimeksiantajan toiminta perustuu vahvaan erikoisosaamiseen ja sitä kautta yritystoiminta onkin saanut alkunsa. Vahvan asiakaskunnan hän on saanut luotua palvelun hyvällä laadulla, joustavuudella ja kilpailukykyisellä hinnoittelulla. Asiakaskunta kasvaa jatkuvasti olemassa olevien asiakkaiden suositusten myötä, sekä sosiaalisessa mediassa tapahtuvan aktiivisen markkinoinnin avulla. Palveluiden runsas kysyntä on yllättänyt myös yrittäjänkin, sillä trendi ripsienpidennyksien ottamisessa on ollut kasvava. Tämä on antanut hyvät edellytykset kannattavalle liiketoiminnalle.

Liiketoimintaansa toimeksiantaja harjoittaa kotonansa tai sopimuksen mukaan muuallakin, kuten esimerkiksi asiakkaan luona. Yrittäjän toiminta-alueena toimii kirjoitushetkellä Kuopio ja Joensuu. Yrittäjän toiminnan luonteesta johtuen, ovat asiakkaat aina kuluttajia.

4.2 Katsaus toimialaan

Kauneudenhoitoalan palvelujen tarkoitus on tuottaa asiakkaille hyvinvointia edistäviä palveluita tuottamalla hyvää oloa, edistää kauneutta sekä osin myös terveyttä. Kauneudenhoitopalveluiksi luetaan kosmetologinen hoitotyö, jossa huolehditaan kehon ja ihon kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista ja kauneudesta asiakkaiden tarpeiden mukaan sekä parturi- ja kampaamopalvelut ja maskeeraus. Alan ominaispiirteisiin kuuluu hoitotyön suorittaminen pääasiassa käsin. Kauneudenhoitopalveluilla on jatkuva kysyntä ihmisten kiinnittäessä yhä enemmän huomiota itsensä hoitamiseen ja ulkoiseen olemukseen. Edustavuuden merkityksen korostuminen työelämässä on myös omalta osaltaan lisännyt kauneudenhoitoalan palveluiden kysyntää. (Ammattinetti 2017)

Kauneudenhoitoala on palveluala, johon sovelletaan yleistä 24 %:n verokantaa. Alalla ei juurikaan ole poikkeuksellisia käsittelytapoja arvonlisäverotuksessa. Kauneudenhoitoalalla on tyypillistä toimia yrittäjänä, eikä toiminta välttämättä vaadi kiinteää toimipaikkaa ammatinharjoittamiseen. Suurin osa kauneudenhoitoalan yrityksistä onkin pienyrityksiä, eli ammatinharjoittajia tai yksityisiä elinkeinonharjoittajia (ks. kuvio 2).

Kuvio 2. Jakauma yritysmuodoittain parturi-kampaamo- ja kauneudenhoitoalalla. (Verohallinto 2012, 3)

Vuonna 2010 lähes noin 90 %:lla yrityksistä liikevaihto jäi alle 100 000 euron. Kolmanneksella yrityksistä liikevaihto jäi taas alle 20 000 euron. Suuria tai keski-suuria yrityksiä ei kauneudenhoitoalalla toiminut lainkaan. Taulukossa 2 on jaoteltu toimialan yritykset eri kokoluokkiin liikevaihdon mukaisesti. (Verohallinto 2012)

Taulukko 2. Liikevaihtoluokittelu 2010, toimivat yritykset. (Verohallinto 2012)

Liikevaihto	Parturi-kampaamot		Kauneudenhoitopalvelut		Yhteensä	
	lkm	osuus	lkm	osuus	lkm	osuus
1 Mikro	10 723	99 %	2 976	99 %	13 699	99 %
<20t€	2 899	27 %	1 401	47 %	4 300	31 %
20-40t€	4 286	40 %	818	27 %	5 104	37 %
40-100t€	3 116	29 %	600	20 %	3 716	27 %
100-300t€	422	4 %	157	5 %	579	4 %
2 Mini	94	1 %	32	1 %	126	1 %
3 Pieni	3	0 %	2	0 %	5	0 %
Yhteensä	10 820	100 %	3 010	100 %	13 830	100 %
6 Ei tietoa	1 463		1 296		2 759	
Yhteensä	12 283		4 306		16 589	

Liikevaihtoluokittelu:

1 Mikro < 300 000
 3 Pieni 2 000 000 - 10 000 000
 5 Suuri > 50 000 000

2 Mini 300 000 - 2 000 000
 4 Keski-suuri 10 000 000 - 50 000 000
 6 Ei tietoa

Kauneudenhoitoalan kehitysnäkymät ovat hyvät. Hyvinvoinnin ja edustavuuden merkityksen kasvaessa, uskotaan kauneudenhoitoalan palveluiden kysynnän kasvavan vahvasti myös tulevaisuudessa. Ihmiset ovat valmiita käyttämään yhä enemmän rahaa kauneudenhoitoon ja hemmotteluun. Asiakkaiden vaatimusten kasvaessa jatkuvasti, nousee kauneudenhoitoalalla asiakaspalvelun ja tuotettujen palvelujen laatu sekä palvelujen hinnoittelu tärkeimmiksi kilpailutekijöiksi. (Ammattinetti 2017)

4.3 Toimeksiantajan arvonlisäverovelvollisuus

Yrittäjän tulee maksaa myymistään tuotteistaan ja palveluistaan arvonlisäveroa 24 % verokannan mukaan. Arvonlisävero on välillinen kulutusvero, jonka maksaa aina kuluttaja, joten se on yritykselle vain läpikulkuerä. Yrittäjän valtiolle maksettavan arvonlisäveron määrä muodostuu siten liiketoiminnan myyntituloista syntyvistä arvonlisäveroista. Liiketoimintaa varten suoritetuista ostoista yrittäjä saa vähentää ostoihin sisältyvän arvonlisäveron. Tarkoituksena on estää veron kertaantuminen, jonka lopulta maksaa aina kuluttaja.

Yrittäjän liikevaihto tilikaudella 2017 tulee ylittämään vähäisen toiminnan 10 000 liikevaihdon rajan, joten hänen on rekisteröidyttävä arvonlisäverovelvolliseksi. Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröityminen mahdollistaa myös liiketoiminnassa tarvittavien tarvikkeiden sisältämän arvonlisäveron vähennyksen. On kuitenkin hyvin todennäköistä että liikevaihto jää alle 30 000 euron. Arvonlisäverottoman liikevaihdon jäädessä alle 30 000 euron rajan, on yrityksen mahdollista saada niin sanottua alarajahuojennusta. Esimerkiksi yrityksen tilikauden liikevaihdon ollessa 26 000 euroa, ja tilitettävän arvonlisäveron määrän ennen alarajahuojennusta ollessa 4050 euroa, lasketaan huojennus seuraavalla tavalla:

$$4050 - (26\ 000 - 10\ 000) \times 4050 / 20\ 000 = 810$$

Alarajahuojennuksen määrä: 810 euroa

Lopullisen tilitettävän arvonlisäveron määrä: $4050 - 810 = 3240$ euroa

(Sirpoma & Tannila 2014, 153)

Yrittäjän tilikauden liikevaihdon ylittäessä 30 000 euroa, tulee arvonlisävero tilitää valtiolle kokonaisuudessaan.

4.4 Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröityminen

Rekisteröityminen arvonlisäverovelvolliseksi koskee kaikkia ammatin- ja liikkeenharjoittajia, jotka harjoittavat arvonlisäverovelvollista tavaroiden ja palveluiden myyntiä liiketoiminnan muodossa arvonlisäverolaissa annettujen säädöksen mukaisesti. Ilmoitus annetaan Patentti- ja rekisterihallinnon (PRH) ja Verohallinnon ylläpitämässä Yritys- ja yhteystietojärjestelmässä (YTJ) sähköisesti osoitteessa www.ytj.fi. Samalta sivustolta löytyy myös tulostettavat versiot perustamis- ja muutosilmoituslomakkeista täyttöohjeineen. (YTJ 2017)

Aloittavat ammatin- ja liikkeenharjoittajat rekisteröityvät ilmoittautumalla arvonlisäverovelvollisten rekisteriin perustamisilmoituslomakkeella Y3. Samalla lomakkeella annetaan tiedot myös ennakkoveron määräämistä ja kaupparekisteriin merkitsemistä varten. Yksityisen elinkeinonharjoittamisen ollessa aloitettu ennen arvonlisäverovelvolliseksi ilmoittautumista, ja yrityksellä on käytössään Y-tunnus, ilmoitus tehdään muutosilmoituslomakkeella Y6. Rekisteröityminen on mahdollista siitä alkaen, kun aletaan tehdä hankintoja arvonlisäverollista toimintaa varten. Ilmoitus on hyvä antaa, vaikka ei olisi varmaa onko toiminta arvonlisäverovelvollista. Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ilmoittautuminen ei kuitenkaan ole pakollista, mikäli toiminnan liikevaihto jää vähäiseksi toiminnaksi katsotun 10 000 euron alarajan alapuolelle. (Holopainen 2014, 78)

Toimeksiantaja rekisteröityy sovitusti arvonlisäverovelvolliseksi antaen ilmoituksen sähköisesti Verohallinnon ylläpitämässä Yritys- ja yhteystietojärjestelmässä osoitteessa www.ytj.fi. Toimeksiantajan toiminnan ollessa jo käynnistynyt, ja hänellä on käytössään Y-tunnus, tekee hän ilmoituksen muutosilmoituslomakkeella Y6.

4.5 Vähennysoikeus

Toimeksiantaja voi vähentää liiketoimintaa varten tehdyistä ostoista arvonlisäveron kokonaisuudessaan. Arvonlisäveron vähennysoikeuden edellytyksenä on, että ostotositteesta löytyy lain vaatimat laskumerkinnät. Tehdessään ostoja liiketoimintaa varten, on yrittäjän huolehdittava, että myyjä antaa ostoista tosittien, josta löytyvät vaaditut laskumerkinnät. Jos vaadittuja laskumerkintöjä ei tositteelta löydy tai niissä on virhe, tulee yrittäjän vaatia myyjältä uusi korjattu tosite.

Toimeksiantaja tarvitsee työnsä suorittamiseen useita eri tarvikkeita, kuten esimerkiksi ripsikuituja ja -liimaa, ihoteippiä, ripsiharjoja, pinsettejä, puhdistustuotteita sekä liimasormuksia. Tuotteet hän tilaa vain ammattilaisille tarkoitetusta verkkokaupasta. Nämä välittömästi liiketoimintaa varten tehdyt ostot ovat kokonaan arvonlisäverovähennykseen oikeutettuja. Lisäksi yrittäjä voi vähentää veron esimerkiksi kone- ja kalustohankinnoista, toimistotarvikkeista, koneiden ja laitteiden vuokrasta, niiden korjausmenoista sekä tilitoimistopalvelun laskusta.

5 Arvonlisäveron vaikutukset toimeksiantajan taloushallintoon

Toimeksiantaja hoitaa taloushallintonsa itse. Ammatinharjoittajana hän on oikeutettu pitämään toiminnastaan yhdenkertaista kirjanpitoa. Kirjanpitolain (1997/1336) 1 a §:ssä säädetään luonnollisen henkilön kirjanpitovelvollisuudesta siten, että hän on kirjanpitovelvollinen harjoittamastaan liiketoiminnasta. Liiketahtumista pitää tehdä merkinnät siten, että myyntisaamisten ja ostovelkojen määrä on jatkuvasti selvitettävissä, ja että kirjanpidosta saa tarvittavat tiedot verovelvollisuuden täyttämiseksi. Kahdenkertaista kirjanpitoa toimeksiantaja ei ole velvollinen pitämään. Ammatinharjoittajan täytyy pitää kahdenkertaista kirjanpitoa vain, jos edellisellä tilikaudella täyttyy enintään yksi seuraavista edellytyksistä:

1) taseen loppusumma on yli 100 000 euroa;

- 2) liikevaihto tai vastaava tuotto on yli 200 000 euroa; tai
- 3) yrittäjän palveluksessa on keskimäärin yli 3 henkilöä.

Toimeksiantaja ei ole myöskään luonnollisena henkilönä velvollinen laatimaan tilinpäätöstä. Kirjanpitolain (1997/1336) 1 a §:n mukaan ei ammatinharjoittajan tarvitse laatia toiminnastaan tilinpäätöstä. Laissa säädetään, että luonnollinen henkilö on velvollinen laatimaan tilinpäätöksen siinä tapauksessa, mikäli vähintään kaksi kolmesta kirjanpitolain (1997/1336) 4 b §:ssä määritellyistä mikroyrityksen raja-arvoista toteutuu tilinpäätöspäivänä:

- 1) taseenloppusumma ylittää 350 000 euroa;
- 2) liikevaihto ylittää 700 000 euroa;
- 3) tilikauden aikana on ollut palveluksessa keskimäärin 10 henkilöä.

Yrittäjällä ei ylity yksikään edellä mainituista raja-arvoista, eikä raja-arvojen ylittäminen ole yrityksen luonteesta ja laajuudesta johtuen myöskään mahdollista lähitulevaisuudessa. Yrittäjä on täten oikeutettu pitämään toiminnastaan yhdenkertaista kirjanpitoa, josta selviää yrittäjän tulot ja menot jatkuvasti, ja että kirjanpidosta löytyy tarvittavat tiedot verovelvollisuuden täyttämiseksi.

5.1 Arvonlisäveron määrän laskeminen

Tavaran tai palvelun yleinen arvonlisäverokanta on 24 % verottomasta hinnasta. Veron osuuden laskeminen verollisesta hinnasta onnistuu seuraavalla kaavalla: (Tomperi 2014, 52)

$$100 \times \text{sovellettava verokanta} / 100 + \text{sovellettava verokanta}$$

Esimerkiksi tuotteen hinnan ollessa 110 euroa, ja verokannan ollessa yleinen 24 prosenttia, saadaan veron osuus verollisesta hinnasta laskettua seuraavasti:

$$(110 \times 24) / (110 + 24) = 19,7 \text{ euroa}$$

$$\text{Tuotteen veroton hinta on siten } 110 - 19,7 = 90,3 \text{ euroa}$$

Arvonlisävero lasketaan tuotteen tai palvelun verottomaan hintaan kertomalla hyödykkeen veroton hinta soveltuvalla arvonlisäverokannalla. Esimerkiksi hyödykkeen verottoman hinnan ollessa 90 euroa, ja sovellettavan verokannan ollessa 24 %, saadaan arvonlisäveron osuus laskettua seuraavalla kaavalla:

$$90 \times 0,24 = 21,6 \text{ euroa}$$

hyödykkeen verolliseksi hinnaksi saadaan siten $90 + 21,6 = 111,6$ euroa

Veron peruste on tavaran tai palvelun veroton hinta, josta valtiolle tilitettävä vero lasketaan. Hintaan luetaan kaikki erät, jotka myyjä haluaa ostajalta veloittaa. Hintaan on luettava esimerkiksi mahdollisesti asiakkaalta perittävät postimaksut, rahdit tai laskutuslisät. Veron perusteen ollessa veroton kokonaishinta, voi asiakkaalle annetut alennukset sekä luottotappiot vähentää. (Tomperi 2014, 53)

5.2 Arvonlisäveron ilmoittaminen ja maksaminen

Arvonlisäverot tulee ilmoittaa ja maksaa verokausittain, joka on yleensä kalenterikuukausi. Verokaudeksi voi kuitenkin valita myös joko neljänneskalenterivuoden tai kalenterivuoden edellytysten niin salliessa. Neljänneskalenterivuotta voi soveltaa, mikäli kalenterivuoden liikevaihto jää alle 100 000 euron. Kalenterivuotta soveltaessa on kalenterivuoden liikevaihdon oltava alle 30 000 euroa. Verokauden pituuden valinta sitoo yrittäjän vain vuodeksi ja sitä on mahdollista muuttaa Verohallinnolle jätettävällä hakemuksella. (Verohallinto 2017b)

Maksettavasta arvonlisäverosta annetaan veroilmoitus verokausittain. Veroilmoituksella on ilmoitettava kotimaan myynneistä suoritettava arvonlisävero verokausittain, verokauden vähennettävä arvonlisävero yhtenä summana sekä maksettava tai negatiivinen vero. Veroilmoituksella ilmoitetaan myös elinkeinonharjoittajan mahdollisesti saama alarajahuojennus, käännettyyn verovelvollisuuteen liittyvät myynnit sekä yhteisökauppaan liittyvät tiedot. Veroilmoitus oma-aloitteisista veroista on annettava vaikka arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitynyt ei harjoittaisi liiketoimintaa kyseisellä verokaudella. Tässä

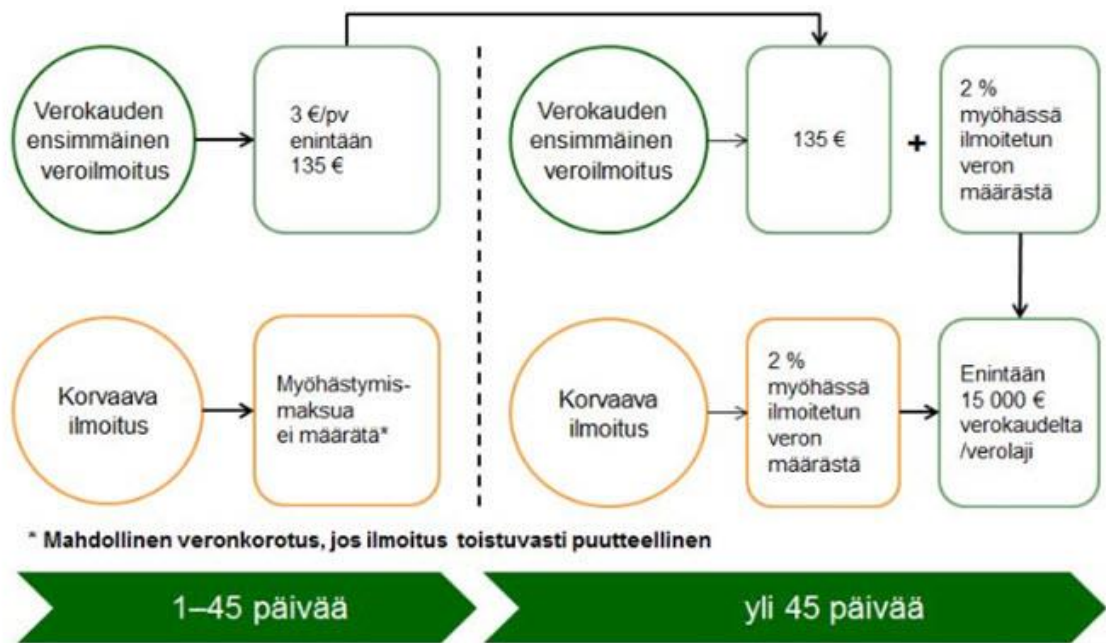
tapauksessa veroilmoitukseen täytetään Ei alv-toimintaa – kohtaan liittyvät tiedot. (Salin 2015, 37)

Veroilmoituksen arvonlisäverosta voi antaa Verohallinnon ylläpitämässä OmaVero -palvelussa sähköisesti. OmaVero -palvelussa voi myös oma-aloitteisten verojen osalta lukea verotuspäätöksen, vastata selvityspyyntöihin sekä tarkistaa maksuyhteystiedot tai siirtyä suoraan maksun suorittamiseen. Ammatinharjoittaja voi kirjautua palveluun omilla henkilökohtaisilla verkkopankkitunnuksilla tai sähköisellä henkilökortilla. (Verohallinto 2017d)

Veroilmoituksen jättämispäivä sähköisesti on aina verokautta seuraavan toisen kuukauden 12. päivä. Määräpäivän sattuessa viikonlopuksi tai pyhäpäiväksi, siirtyy ilmoituksen jättöpäivä seuraavaksi arkipäiväksi. Vuosimenettelyssä olevat ammatinharjoittajat jättävät veroilmoituksen viimeistään helmikuun viimeiseen päivään mennessä. Vuodesta 2017 alkaen on veroilmoitus oma-aloitteista veroista annettava aina sähköisesti. (Verohallinto 2017a)

Veroilmoituksen arvonlisäveroista voi tehdä vain erityisestä syystä myös paperilomakkeella. Kausiveroilmoituksen paperilomakkeena on oltava perillä Verohallinnossa verokautta seuraavan toisen kuukauden 7. päivä. Paperisen kausiveroilmoituksen jättöpäivän sattuessa viikonlopuksi tai pyhäpäiväksi, myöhennetään paperilomakkeen määräpäivää vähintään neljällä arkipäivällä. Vuosimenettelyssä olevien tekemä kausiveroilmoitus katsotaan oikeaan aikaan annetuksi sen saapuessa postitse verohallintoon viimeistään maaliskuun 7. päivä. (Verohallinto 2017a)

Veroilmoituksen saapuessa Verohallinnolle myöhässä, voi Verohallinto määrätä myöhässä ilmoitetulle verolle myöhästymismaksun. Myöhästymismaksu määrätään ilmoituksen myöhästymisestä kultakin ilmoitettavalta verolajilta erikseen. Myöhästymismaksu määrätään vaikka arvonlisäverollista toimintaa ei verokaudella olisi tapahtunutkaan. Myöhästymismaksu on kaksiosainen, joka koostuu päiväkohtaisesta myöhästymismaksusta sekä veron määrään perustuvasta osasta. Kuviossa 3 on kuvattu oma-aloitteisten verojen myöhästymismaksun muotoutumisprosessi. (Verohallinto 2017c)

Kuvio 3. Oma-aloitteisen veron myöhästymismaksu. (Verohallinto 2017c)

Oma-aloitteisten verojen ilmoituksen myöhästymisen ensimmäisille 1 – 45 päivälle määrätään myöhästymismaksua 3 €/pv, eli yhteensä korkeintaan 135 euroa. Verokauden ensimmäisen veroilmoituksen ollessa myöhässä yli 45 päivää, lisätään kertyneeseen päiväkohtaiseen myöhästymismaksuun 2 % myöhässä ilmoitetun veron määrästä. Myöhästymismaksu voi kuitenkin olla enintään 15 000 euroa per verolaji. (Verohallinto 2017c)

Arvonlisävero on maksettava viimeistään verokauden mukaisena eräpäivänä. Eräpäivä arvonlisäveron maksamiselle on sama, kuin ilmoituksen jättämisen eräpäivä eli pääsääntöisesti verokautta seuraavan toisen kuukauden 12. päivä. Verohallinto ei lähetä verovelvolliselle erikseen tilisiirtolomaketta, vaan arvonlisävero tulee maksaa oma-aloitteisten verojen viitenumeraalla. Oma-aloitteisten verojen tilisiirtotiedot viitenumeron kanssa löytyy OmaVero -palvelusta. (Verohallinto 2017a)

Arvonlisäveron voi maksaa helpoiten suoraan OmaVero -palvelussa. Omavero -palvelun kautta maksettaessa, on maksupohjassa tarvittavat tiedot valmiiksi verkkomaksun suorittamista varten, eikä verovelvollisen tarvitse niitä itse erikseen

täyttää. Arvonlisäveron voi maksaa myös tilisiirtona verkkopankissa. OmaVerossa maksujen suoritukset näkyvät yleensä seuraavana arkipäivänä ja joidenkin pankkien kautta maksetut suoritukset kahden arkipäivän kuluttua. Jossain tapauksissa voi suoritus näkyä myöhemminkin, mutta veron maksupäiväksi katsotaan se päivä, jonka pankki maksupäiväksi on kirjannut. (Verohallinto 2017a)

Arvonlisäverojen maksun tapahduttua myöhässä, määrää Verohallinto maksettavalle arvonlisäverolle 7 % (2017) viivästyskoron. Viivästyskoron prosentti tarkistetaan joka vuosi. Korkoa kerääntyy aina eräpäivästä alkaen maksupäivään asti. Oma-aloitteisista veroista muodostetaan kerran kuukaudessa yhteenveto, josta näkyy, jos arvonlisäverosta on jäänyt maksettavaa. Yhteenvedosta löytyy huomautus maksamattomista arvonlisäveroista sekä ohjeet niiden maksamista varten. (Verohallinto 2017a)

5.3 Arvonlisäveron seuranta toimeksiantajan taloushallinnossa

Toimeksiantaja seuraa tulojaan, menojaan sekä maksettavan arvonlisäveron määrää Excel-pohjaisessa kirjanpidossaan. Yhdenkertaisessa kirjanpidossa toimeksiantaja kirjaa tapahtumat maksuperusteisesti, eli kirjaukset tehdään sinä päivänä kun myynnistä saatava raha on saatu tai osto on maksettu.

Toimeksiantaja kirjaa tapahtuman tiedot omiin Excel-pohjan sarakkeisiin verokantojen mukaisesti. Sarakkeisiin kirjataan tapahtuman päivämäärä ja selite, sekä eritellään tulon tai menon arvonlisäveroton summa ja arvonlisäveron summa omiin sarakkeisiinsa. Excel-taulukko laskee automaattisesti tuloista tilityttävän arvonlisäveron määrän ja vähentää vastaavasti liiketoimintaa varten tehtyjen ostojen sisältämän arvonlisäveron määrän kertyneestä arvonlisäverovelasta.

tuksessa. Arvonlisäverovelvollisuus koskee lähes jokaista liiketoimintaa harjoittavaa yritystä. Kannattavan liiketoiminnan, johtamisen ja toiminnan laillisuuden kannalta tulee jokaisen yrittäjän olla hyvin perillä arvonlisäverovelvollisuudestaan ja siihen liittyvistä käytännön vaatimuksista päivittäiseen liiketoimintaan ja taloushallintoon. Arvonlisäverovelvollisena toimiminen vaati yrittäjältä huolellisuutta ja täsmällisyyttä taloushallinnossaan.

Kauneudenhoitoalalla toimivaan toimeksiantajaan ei juurikaan kohdistu poikkeuksia arvonlisäverotuksessa. Kauneudenhoitoala on palveluala, jossa pääsääntöisesti sovelletaan yleistä 24 prosentin verokantaa. Opinnäytetyöprosessin alkaessa ei toimeksiantaja juurikaan tiennyt arvonlisäverotuksesta, ja koki sen aluksi hieman pelottavana ja haastavana. Myös arvonlisäverotuksen ja taloushallinnon terminologia oli hänelle uutta ja perusasioiden sisäistämiseen oli prosessin aikana syytä paneutua hyvin. Prosessin edetessä molemmat kuitenkin saimme iloksemme todeta, että vaikka arvonlisäverotus kuulostaa aluksi monimutkaiselta, eivät siihen liittyvät käytännön toimenpiteet ammatinharjoittajalle ole ollenkaan hankalia. Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröityminen, veron ilmoittaminen ja maksaminen sekä kirjanpitoon vaikuttavat tekijät olivat helposti selvitettävissä. Verohallinnon hyviltä verkkosivuilta löytyy kattavasti tietoa arvonlisäverotuksesta.

Yhtenä haasteena opinnäytetyön laatimisessa oli saatavan tiedon laajuus ja sen rajaaminen toimeksiantajan toimintaa vastaavaksi. Arvonlisäverotuksen käsitteilyllä yrityksen taloushallinnossa on eroja mm. yritysten oikeudellisten muotojen, toiminnan laajuuden ja toimialojen kesken. Tiedon rajaus onnistui kuitenkin omasta mielestäni lopulta hyvin ja opinnäytetyön teoreettinen viitekehys antaa kattavan kuvan ammatinharjoittajan arvonlisäverotuksesta. Teoreettisesta viitekehuksesta on toimeksiantajan jatkossakin helppo löytää vastauksia tulevaisuudessa herääviin kysymyksiin arvonlisäverotuksesta.

Tapasimme toimeksiantajan kanssa kaksi kertaa opinnäytetyön prosessin aikana, ensimmäisellä kerralla keskustelimme yrityksen sen hetkisestä tilanteesta ja pohdimme suuntaviivoja ALV-ohjeelle yrittäjän näkökulmasta. Toisen kerran tapasimme, kun ohjeistus oli lähes valmis. Lisäksi olimme yhteydessä prosessin

aikana puhelimitse. Opinnäytetyöprosessin aikana syntyi toimeksiantajalle arvonalisävero-ohje, jossa yhdistyy teoretieto ja toimeksiantajan kanssa käydyissä keskusteluissa ilmaantunut tieto. Ohjeistus on mitoitettu toimeksiantajan tarpeiden mukaiseksi. Toimeksiantaja oli hyvin tyytyväinen saatuun ohjeistukseen ja prosessin kulkuun ja kertoi saaneensa paljon hyödyllistä tietoa prosessin aikana.

Opinnäytetyön valmistumisen aikataulu oli tiukka, mutta mielestäni onnistuin tiedonkeruussa ja kirjoitusprosessissa hyvin. Asetetut tavoitteet, eli tavoite tehdä ALV-ohjeistus toimeksiantajalle onnistui ja keskusteluissa toimeksiantajan kanssa kävimme myös yleisesti kannattavaan liiketoimintaan liittyviä asioita läpi hieman aiherajausta laajemmin. Jatkokehitysideoita liiketoiminnalle ja taloushallinnolle tuli useita, ja yrittäjä aikookin tulevaisuudessa ostaa käyttöönsä ajanvarauspalvelun helpottaakseen asiakashallintaa. Tulen todennäköisesti tulevaisuudessaakin auttamaan toimeksiantajaa liiketoimintaan liittyvissä kysymyksissä.

Lähteet

- Ammattinetti. 2017. Kauneudenhoitoala. http://www.ammattinetti.fi/ammattialat/detail/7_ammattiala. Luettu 6.4.2017.
- Arvonlisäverolaki 1501/1993
HE 88/1993 Hallituksen esitys eduskunnalle arvonlisäverolaiksi.
- Holopainen, T. 2014. Yrityksen perustamisopas. Porvoo: Bookwell Oy.
- Husa, J., Mutanen, A. & Pohjolainen, T. 2005. Kirjoitetaan juridiikkaa. Vantaa: Talentum Media Oy.
- Juanto, L. & Saukko, P. 2014. Arvonlisäverotus ja muu kulutusverotus. Helsinki: Talentum.
- Kirjanpitolaki 1336/1997
Korkein hallinto-oikeus 31.12.1998/3201
- Lämsä, A-M. & Takala, T. 2001. Tulkitseva käsitetutkimus organisaatio- ja johtamistutkimuksen tutkimusmetodologisena vaihtoehtona. Liiketalouden aikakauskirja. 03/01. http://lta.hse.fi/2001/3/lta_2001_03_a4.pdf Luettu: 6.4.2017.
- Rauhanen, T. 2015. Laaja pohja ja yksi verokanta — visio tehokkaasta arvonlisäverosta. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.
- Salin, M. 2015. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan verokirja. Helsinki: Verotieto Oy.
- Suomen Yrittäjät. 2016. Arvonlisäverokannat Suomessa. <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/verotus/arvonlisaverotus/arvonlisaverokannat-suomessa-320164> Luettu 5.3.2017
- Tilastokeskus 2015. Yritykset 2015. http://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_yritykset.html. Luettu 14.4.2017
- Tomperi, S. 2014. Yrityksen taloushallinto 1 – Kirjanpidon ja tilinpäätöksen perusteet. Porvoo: Bookwell Oy.
- Vahtera, P. 2013. Puurot ja vellit sekaisin eduskunnassa. Talous. 7.6.2013. <http://blogit.iltalehti.fi/pauli-vahtera/2013/06/07/puurot-ja-vellit-sekaisin-eduskunnassa/>. Luettu 5.3.2017
- Valtionvarainministeriö. 2017. Budjettikatsaus 2017. <http://verkkojulkaisut.vm.fi/zine/110/article-16159> Luettu 10.3.2017.
- Verohallinto. 2005. Arvonlisäveron alarajahuojennus tuloverotuksessa. [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Tulon_veronalaisuus_ja_menon_vahennyskelpoisuus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus_tulovero\(10129\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Tulon_veronalaisuus_ja_menon_vahennyskelpoisuus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus_tulovero(10129)) Luettu 11.3.2017
- Verohallinto. 2016a. Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi. [https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammatinharjoittaja/Perustaminen/Kirjanpito_tilikausi_ja_verovuosi\(9362\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammatinharjoittaja/Perustaminen/Kirjanpito_tilikausi_ja_verovuosi(9362)) Luettu 5.3.2017
- Verohallinto. 2016b. Syventävä vero-ohje arvonlisäveron vähennysoikeudesta. https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Arvonlisaveron_vahennysoikeudesta Luettu 3.3.2017 ja 10.3.2017
- Verohallinto. 2017a. Oma-aloitteisten verojen ilmoittaminen ja maksaminen. https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Omaaloitteiset_verot Luettu 3.3.2017 ja 21.3.2017

- Verohallinto. 2017b. Verokausien valintaan muutoksia. [https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Muutoksia2017/Verokausien_valintaan_muutoksia\(39759\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Muutoksia2017/Verokausien_valintaan_muutoksia(39759)) Luettu 21.3.2017
- Verohallinto. 2017c. Oma-aloitteisten verojen veroilmoituksen myöhästymismaksu. [https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Omaaloitteiset_verot/Omaaloitteisten_verojen_veroilmoituksen_\(41645\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Omaaloitteiset_verot/Omaaloitteisten_verojen_veroilmoituksen_(41645)) Luettu 21.3.2017
- Verohallinto. 2017d. Tietoa OmaVerosta. [https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_OmaVerosta\(40765\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_OmaVerosta(40765)) Luettu 21.3.2017
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Villa, S. 2013. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. 2013. Helsinki: Talentum.
- Äärilä, L., Nyrhinen, R. & Hyttinen, P. 2015. Arvonlisäverotus käytännössä. Helsinki: Talentum

